

โรคซึมเศร้าในผู้สูงอายุ

ศ.พญ.ณัททัย วงศ์ปการันย์

หน่วยจิตเวชศาสตร์ผู้สูงอายุ ภาควิชาจิตเวชศาสตร์

คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

การอบรมผู้ดูแลผู้สูงอายุ CAREGIVERS' TRAINING DAY ครั้งที่ 14

วัน ศุกร์ ที่ 8 สิงหาคม 2568

เนื้อหาที่มีอะไรบ้าง

- โรคซึมเศร้า คืออะไร
- สาเหตุของโรคซึมเศร้าในผู้สูงอายุคืออะไร
- อาการ การเปลี่ยนแปลงของโรค
- แนวทางการรักษาโรคซึมเศร้าในผู้สูงอายุ

โรคซึมเศร้าคืออะไร

ความอยากอาหารเปลี่ยนไป (มากขึ้น/ลดลง)

การนอนเปลี่ยนไป (มากขึ้น/ลดลง)

สมาธิ ความจำแย่ลง

บ่นอาการทางร่างกายหลายอาการ

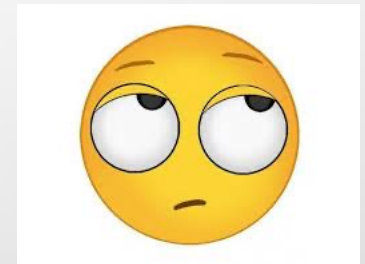
เรี่ยวแรงไม่ค่อยดี

เคลื่อนไหว (กระสับกระส่ายหรือช้า)

ความผิดปกติทาง

อารมณ์

ไม่มีความสุขในชีวิต

รู้สึกแย่กับตัวเอง โทษตัวเอง คิดไม่อยากมีชีวิตอยู่

อาการของโรค ซึมเศร้า อย่าง น้อย 2 สัปดาห์

เบื่อหน่าย มีความสนใจ (ในสิ่งที่เคยสนใจ) น้อยลงหรือหมดไป

เศร้าโศก เสียใจ น้อยใจ ร้องไห้

นอนไม่หลับ หรือนอนมากผิดปกติ

กินอาหารได้น้อยลงหรือกินจุ

การเคลื่อนไหวเชื่องช้าหรือกระสับกระส่าย

อ่อนเพลียง่าย อ่อนแรงง่าย

รู้สึกไร้ค่า รู้สึกผิด

สมาธิ ความจำ บกพร่อง

ไม่อยากมีชีวิตอยู่ อยากตาย วางแผนหรือลงมือทำ

(เป็นเกือบทุกวัน เกือบทั้งวัน)

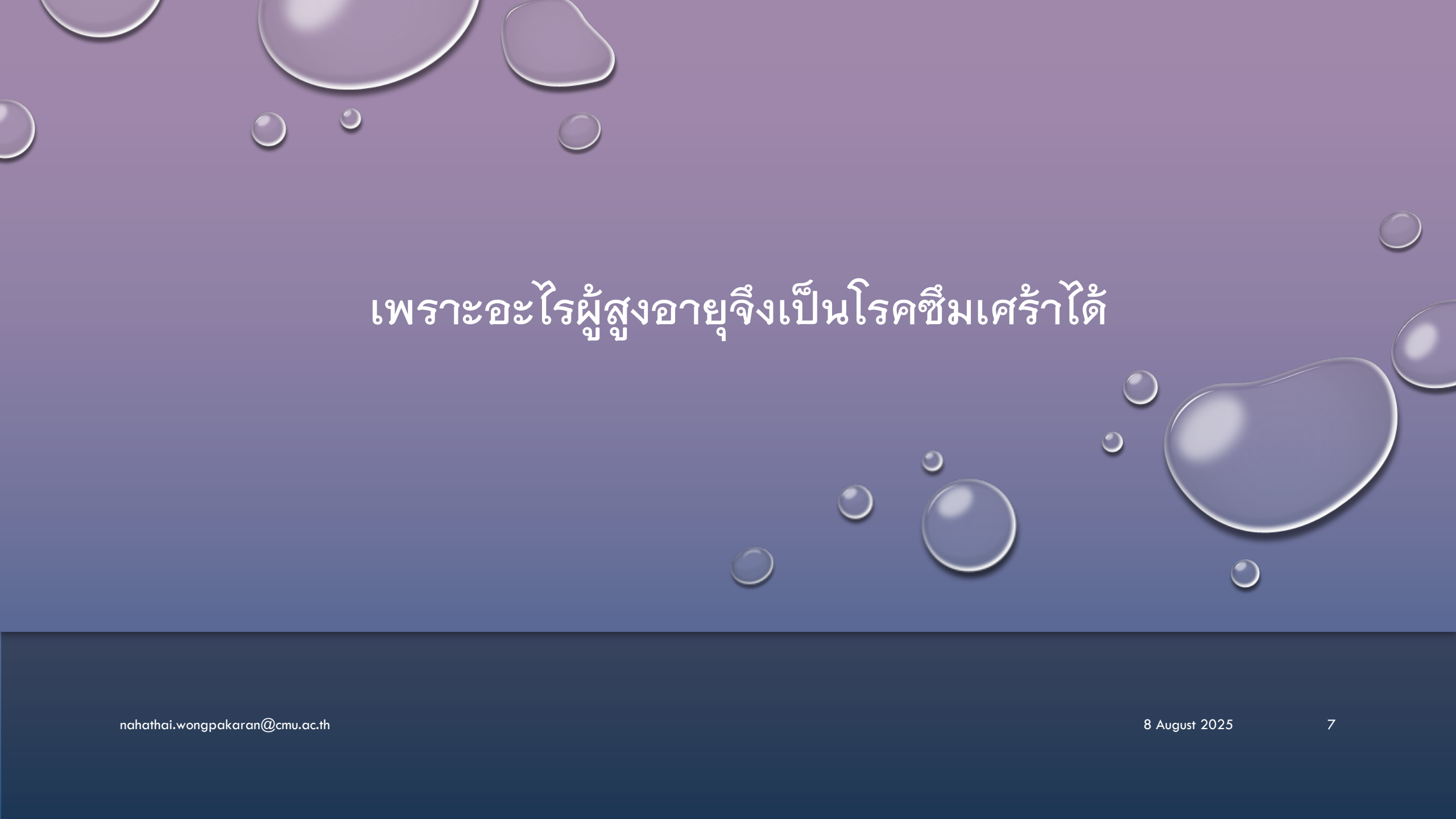
อาการโรคจิตเข้าแทรกโรคซึมเศร้า

- ประสาทหลอน เช่น เห็นภาพหลอน ได้ยินไปเอง ได้กลิ่นแปลก ๆ ฯลฯ
- ความคิดแบบหลงผิด เช่น ระแวงว่ามีคนคิดร้าย คิดว่าตัวเองทำผิดมหันต์ คิดว่าสิ่งร้าย ๆ จะเกิดขึ้น

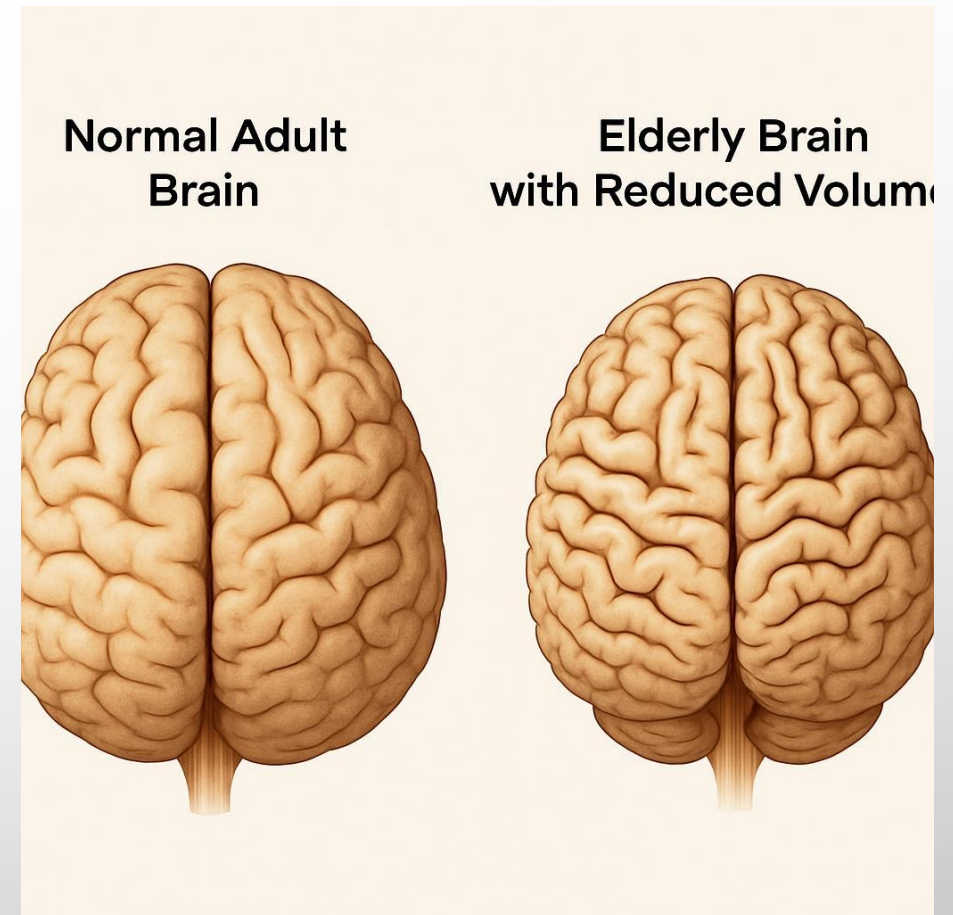
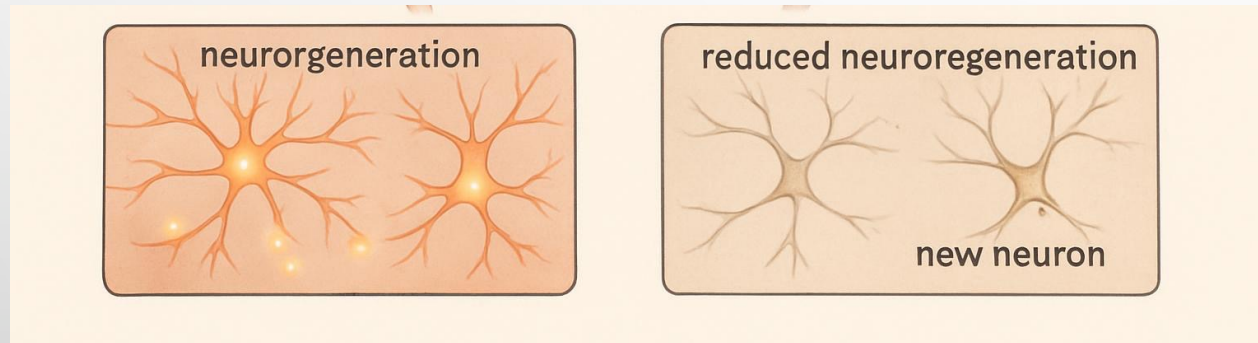

✓	ปัจจัยเสี่ยงของโรคซึมเศร้า
1	เป็นเพศหญิง
2	เป็นหม้ายหรือหย่าร้าง หรืออยู่ตัวคนเดียว
3	เป็นโรคสมองเสื่อม หรือมีโรคหลอดเลือดสมอง ติดเชื้อไวรัส
4	มีปัญหาด้านการเงิน เช่น เงินไม่พอใช้ มีภาระหนี้สิน หรือ ปัญหากรดก
5	ต้องพึ่งพาคนอื่นในการใช้ชีวิต
6	ความสัมพันธ์ในครอบครัวไม่ดี เช่น ไม่ช่วยเหลือกัน ผิดใจกัน ไม่สนับสนุนกัน
7	มีบุคลิกภาพแบบแยกตัว หรือ ไม่ร่วมกิจกรรมในชุมชน
8	บทบาทหน้าที่ที่เคยเป็นลดลง
9	มีเหตุการณ์ที่ทำให้สะเทือนใจ และรบกวนจิตใจอยู่ตลอดเวลา
10	สูญเสีย สิ่งของหาย แม้ไม่มีราคาค่างวด
11	มีพันธุกรรมของโรคซึมเศร้าหรือโรคทางจิตเวช
12	มีบุคลิกภาพที่เครียดง่าย กังวลง่าย อารมณ์แปรปรวน
13	มีโรคเรื้อรัง เช่น ความดันโลหิตสูง เบาหวาน ไขมันในเลือดสูง โรคหัวใจขาดเลือด ไตวาย หรือมีโรคร้ายแรง หรือโรคที่รักษาไม่หาย เช่น มะเร็ง
14	มีความพิการ
15	ติดสารเสพติด เช่น เหล้า บุหรี่ ฝิ่น กระท่อม ยาสูบกำลัง ยานอนหลับ ยาแก้ปวด

เพราะอะไรผู้สูงอายุจึงเป็นโรคซึมเศร้าได้

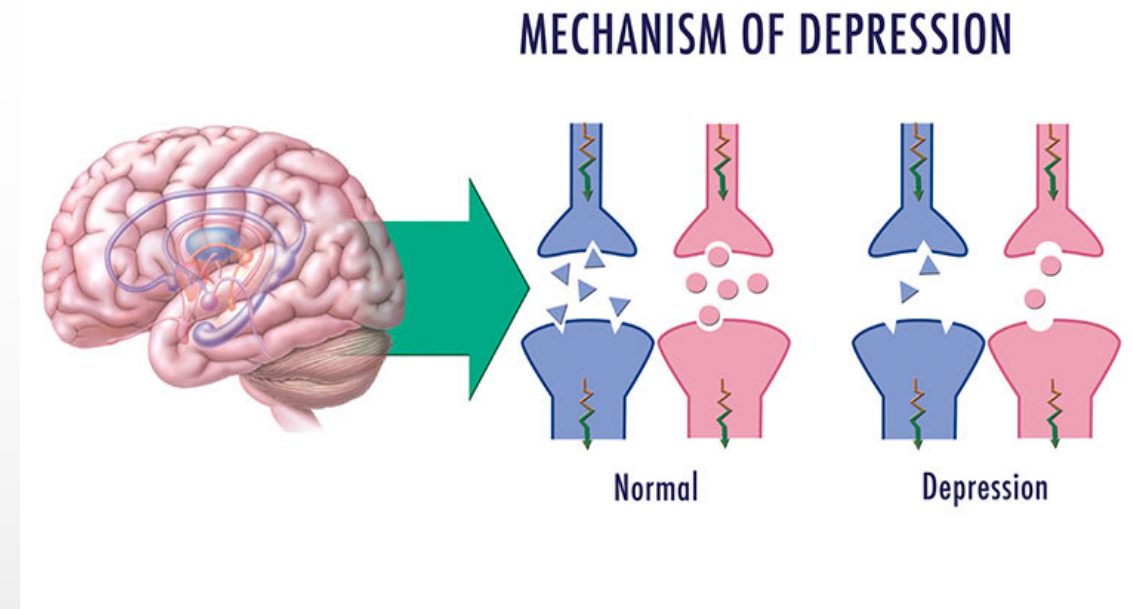
การสร้างเซลล์ประสาทลดลง สมองลดขนาดลงตามวัย

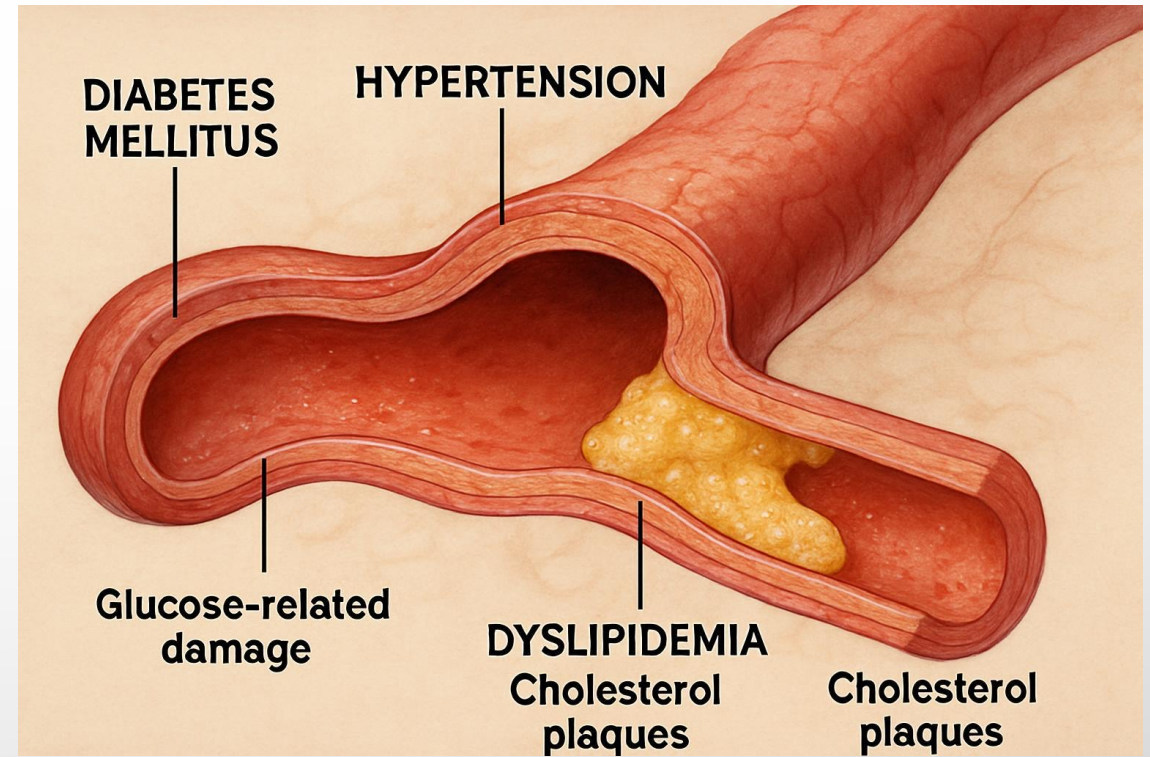
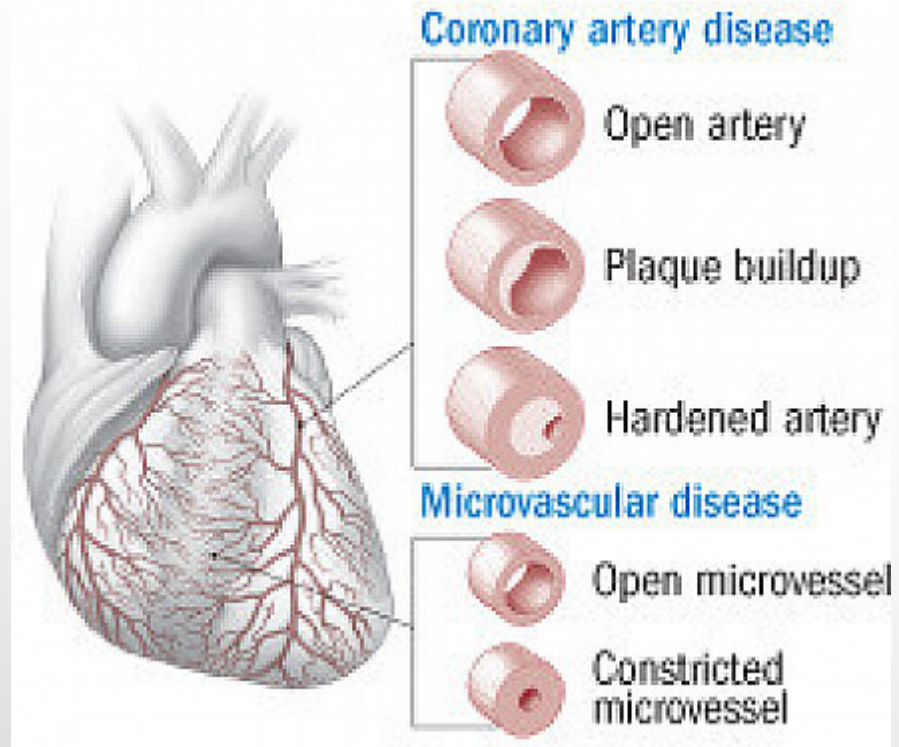

มีสารสื่อประสาททำงานลดลง

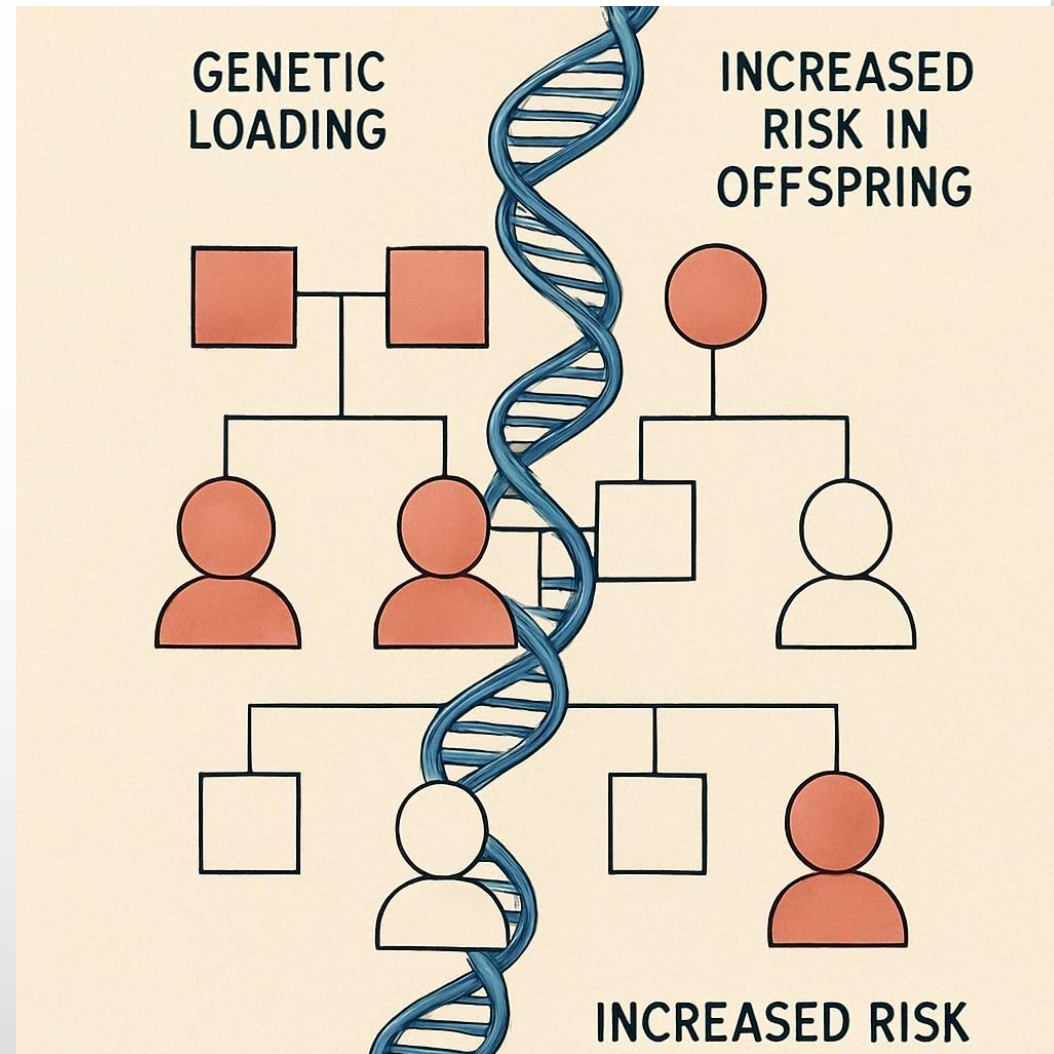
- สารสื่อประสาททำงานเสื่อมลง เช่น ซีโรโทนิน (SEROTONIN), นอร์เอพิเนเฟริน (NOREPINEPHRINE) โดปามีน (DOPAMINE) และ อะเซทิลโคลีน (ACETYLCHOLINE)

มีโรคของหลอดเลือด

พันธุกรรมผิดปกติ

ปัจจัยด้านจิตใจ

การสูญเสีย

บุคลิกภาพแบบแบบเครียดง่าย

ภาวะไร้ที่พึ่ง

เสียความเคารพนับถือตัวเองที่ความสามารถลดลง

ความคิดอัตโนมัติที่เป็นลบ

ความว้าเหว่

ปัจจัยด้าน สังคม

สภาพสังคมและโลกที่เปลี่ยนไป

ที่พึ่งลดลง การเข้าถึงแหล่งที่พื้งน้อย

สภาพเศรษฐกิจตกต่ำ

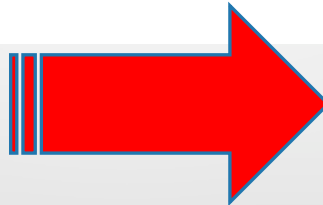
การทารุณกรรม การทอดทิ้ง

การย้ายถิ่นที่อยู่

โรคซึมเศร้าทำให้เสี่ยงต่อโรคสมองเสื่อมภายหลังได้

- อัลไซเมอร์
- โรคซึมเศร้าเป็นความเสี่ยงของโรคสมองเสื่อม
- ผู้สูงอายุบางส่วน รักษาหายจากโรคซึมเศร้าแล้ว กลายเป็นโรคสมองเสื่อมตามมา

วินิจฉัยโรค ซึมเศร้าใน ผู้สูงอายุ

8 August 2025

การสัมภาษณ์อาการจากผู้ป่วยและผู้ดูแลใกล้ชิด

ประวัติโรคทางกาย การใช้ยา

ตรวจร่างกาย

ตรวจประเมินด้วยแบบสอบถาม

ตรวจเลือด

(บางราย) ตรวจคลื่นสมอง ตรวจภาพรังสีหรือภาพ
ของสมองด้วยวิธีต่าง ๆ

แบบวัดความ เศร้าในผู้สูงอายุ ไทย 15 ขอ (TGDS-15)

หัวข้อ

1. โดยทั่วไปแล้วคุณพึงพอใจกับชีวิตตัวเองหรือไม่
2. คุณลดกิจกรรมหรือความสนใจในสิ่งต่าง ๆ ลงหรือไม่
3. คุณรู้สึกที่ชีวิตคุณว่างเปล่าหรือไม่
4. คุณรู้สึกเบื่อ ๆ อยู่บ่อยครั้งหรือไม่
5. คุณอารมณ์ดีเป็นส่วนใหญ่หรือไม่
6. คุณกลัวว่าอะไรร้าย ๆ จะเกิดขึ้นกับคุณหรือไม่
7. คุณรู้สึกมีความสุขเป็นส่วนใหญ่หรือไม่
8. คุณรู้สึกหมดหนทางอยู่บ่อยครั้งหรือไม่
9. คุณชอบอยู่กับบ้านมากกว่าออกไปหาอะไรทำนอกบ้านหรือไม่
10. คุณรู้สึกว่า你有ปัญหาความจำมากกว่าใคร ๆ หรือไม่
11. คุณคิดว่าการที่มีชีวิตอยู่มาได้จนถึงทุกวันนี้มันช่างแสนวิเศษใช่หรือไม่
12. คุณรู้สึกหรือไม่ว่าชีวิตที่กำลังเป็นอยู่ตอนนี้ช่างไร้ค่าเหลือเกิน
13. คุณรู้สึกมีกำลังเต็มที่หรือไม่
14. คุณรู้สึกหมดหวังกับสิ่งที่กำลังเผชิญอยู่หรือไม่
15. คุณคิดว่าคนอื่น ๆ ดูกว่าคุณหรือไม่

คำตอบ

☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
☐ ใช่	☐ ไม่ใช่

คะแนนรวม

__/15

การรักษา

ยารักษาโรคซึมเศร้า

ยาอื่น ๆ เช่น ยารักษาอาการโรคจิต ยาช่วยให้หลับ

การให้ความรู้ในการปฏิบัติตัว

จิตบำบัด และ/หรือ ครอบครัวบำบัด (ตามข้อบ่งชี้)

ฝึกทักษะสังคม หรือพฤติกรรมบำบัด (ตามข้อบ่งชี้)

กิจกรรมบำบัด เช่น ดนตรี ศิลปะบำบัด ฯลฯ (ตามข้อบ่งชี้)

นอนโรงพยาบาล รักษาด้วยไฟฟ้า หรือคลื่น

แม่เหล็กไฟฟ้า (ตามข้อบ่งชี้)

ระยะเวลาในการรักษาโรคซึมเศร้าในผู้สูงอายุ

ถาม/ตอบ

